Cultura

CINEMA

01

Silenci... càmera... aprenem!

Cineastes de primera línia col·laboren amb el projecte educatiu pioner 'Cinema en curs'

XAVI SERRA
BORDILS (GIRONÈS)

L'Oriol posa les cames en la posició que ha assajat, la més còmoda per fer el moviment de càmera. Al seu costat, el Biel ajusta el focus. L'Adrià alça la veu: "Preparats?" El Marc aixeca el micro de perxa i respon amb un "sí" apagat. Cares de concentració. La Nora agafa aire: "Càmera... acció!" Sense presses, la Nayra comença a caminar fins a la seva marca i, poc després, la càmera l'abandona per fer una panoràmica de 180 graus de la fageda i acabar a uns 50 metres, en la Martina, que ja camina en direcció a la Nayra. La càmera torna enrere i es retroba amb la Martina, que avança uns metres fins a la segona marca. L'Oriol corregeix el pla fins que, per primera vegada, enfoca les dues nenes. El temps s'atura. "Tallem!", diu la Nora. Tothom es relaxa. "Es bona?", pregunta la Meritxell. "Sí, crec que sí", respon l'Oriol. No hi ha crits de celebració. La llum no durarà eternament i encara hi ha feina per fer. S'ha de recollir l'equip i preparar el següent pla.

No és el rodatge del nou film de Jayona, sinó el d'un grapat de nens d'onze anys. Amb ells hi ha la directora Meritxell Colell, que fa un mes presentava a la Berlinale *Con el viento*, el seu primer llarg de ficció. Però Colell no porta la veu cantant: només fa apunts i acompanya els nens en el procés de creació. El pla que roden avui és un dels últims del curt que porten mesos preparant, una història de dues amigues que s'han distanciat en els últims temps. Es tracta d'una seqüència complicada de tres minuts, sense talls, un retrobament silenciós que explica el conflicte emocional dels personatges a través d'un joc de mirades i la posada en escena. És un pla tan sofisticat que sembla mentida que l'hagin parit uns nens d'onze anys. "El vam pensar la Nayra i jo –explica la Nora, la directora d'aquesta escena–. Però ens vam inspirar en un fragment que ens van posar a classe". La Meritxell els refresca el nom de la directora. "Ah, sí, la Claire Denis –diu la Nora–. Era de *35 rhums*".

Influent
El projecte també canvia la visió del cinema dels directors que hi participen

03

Un treball col·lectiu

Qui són aquests nens que sembla que hagin dirigit cinema tota la vida i citen pel·lícules de directores franceses de culte? ¿Una classe de nens prodigis de l'Escac? En realitat són alumnes de sisè de primària de l'escola de Bordils, al Gironès. Nois i noies normals que han tingut la sort de participar en el projecte educatiu *Cinema en curs*, un programa anual que organitza l'associació A Bao A Qu amb l'objectiu de formar espectadors sensibles i explotar la potència pedagògica del cinema.

Durant els primers mesos, els nens fan visionats de pel·lícules i estudis visuals sobre paisatges o rostres per entendre la importància de la llum, les ombres, les òptiques, etc. En paral·lel, comencen a treballar en el guió d'un curt que escriuran plegats, buscant sempre el consens. A *Cinema en curs* no hi ha un guionista i un director: els alumnes passen per tots els rols del cinema i, tot i que al principi el que més els fascina és la càmera, més d'un ha descobert en el so la seva passió.

En els tallers de *Cinema en curs* hi col·laboren cineastes que sovint viuen l'experiència com un procés d'aprenentatge en els dos sentits. "Jo he crescut com a cineasta gràcies a *Cinema en curs* –explica Colell, que hi col·labora des del 2007–. Veure com la sensibilitat i la intuïció porten els nens a llocs brutals pel que fa al llenguatge visual et fa perdre tics i pors. I també m'ha fet creure en la creació col·lectiva i entendre que, com més comparteixes un procés creatiu, més ric és".

A més de Colell també hi col·laboren alguns dels noms més interessants del nou cinema català com Carla Simón (*Estiu 1993*), Diana Toucedo –que acaba de presentar a la Berlinale *Trinta lumes*–, el director de *Caracremada* Lluís Galter, i Nely Reguera, que l'any passat va estrenar *María (y los demás)*. "A mi em va impressionar molt l'enfocament del projecte –comenta Reguera–. Jo vinc de l'Escac i allà el guió i la narrativa tenen un pes molt fort. Però a *Cinema en curs* es parteix més de les emocions i la manera d'expressar-les. Per a mi va ser una descoberta, com també la forma de treballar a partir d'imatges i no basar-ho tot en el text".

Educar la mirada

El treball dels cineastes amb els nens és clau, però també és determinant la feina que fan els docents de l'escola, a qui *Cinema en curs* fa una formació específica. Carme Congost, la mestra de sisè de primària de l'escola de Bordils, treballa en el projecte gairebé des dels seus inicis: "El que més contenta em fa del curs és veure com canvia la forma en què els nens miren el seu entorn. De sobte els interessa l'impacte de la llum sobre el paisatge; avui mateix ens hem llevat a les sis del matí només per veure la sortida del sol".

En contra de la visió tradicional de moltes escoles que entenen el cinema només com una eina per treballar els temes del currículum, *Cinema en curs* vol propiciar la descoberta del cinema com un art de creació. "Volem acostar-nos al cinema per el mateix, no instrumentalitzar-lo –apunta Laia Colell, fundadora del projecte juntament amb Núria Aidelman–. I hem descobert que com més profundament t'acostes al cinema com a art, més valor pedagògic n'obtens. De sobte, els alumnes es veuen escrivint un guió que ja no són exercicis de llenguatge sinó textos amb un sentit que els fan sentir la necessitat d'escriure i pensar amb precisió".

Les pel·lícules no es queden a les escoles: es poden veure al portal Vimeo i a la web del projecte, i cada any a començaments de juny la Filmoteca de Catalunya fa una projecció de les pel·lícules que han rodat els nens de tots els programes de *Cinema en curs* –tant els catalans com els que es fan a Galícia, Madrid, el País Basc, Xile i Alemanya– amb la presència dels docents, els cineastes i els alumnes, que presenten les seves pel·lícules. "Per a ells és impressionant –diu Aidelman–. I també enviem els curts a festivals estrangers de cinema per a nens i joves. Per a ells, que la seva pel·lícula es vegi a Mèxic o Seül és millor que qualsevol premi". ■

01. Els nens i Colell revisant al visor de la càmera el pla que acaben de rodar.
02. La Martina és una de les actrius del curt que filmen els alumnes de *Cinema en curs*.
03. L'últim pla del dia és un tràveling que es roda des d'un cotxe en marxa.
DAVID BORRAT

LLUÍS PRATS GUANYA EL PREMI STREGA

L'escriptor terrassenc Lluís Prats va ser guardonat ahir amb el premi Strega Ragazze e Ragazzi en la categoria de llibres per a lectors de més de sis anys amb la traducció a l'italià de *Hachiko, el gos que esperava*. Aquest és el segon any consecutiu que un escriptor català aconsegueix l'Strega, un dels guardons més prestigiosos de la literatura infantil. L'any passat el reconeixement va recaure en David Cirici per *Molsa*.

02

Carla Simón

CINEASTA I COL·LABORADORA DE 'CINEMA EN CURS'

«Si crec en alguna cosa és en 'Cinema en curs'»

X.S.
BARCELONA

Carla Simón, la directora d'*Estiu 1993*, fa tres anys que col·labora amb *Cinema en curs* i és una fervent defensora del projecte educatiu.

D'adolescent vas estar a punt de ser alumna de *Cinema en curs*, oi?
Sí, vaig fer una assignatura d'imatge amb una professora, Montserrat Planella, que l'any següent ja va començar a col·laborar amb *Cinema en curs*. Aquelles classes em van fer descobrir el cinema. Recordo que vam analitzar *Codi desconegut*, de Michael Haneke, i per a mi va ser molt revelador adonar-me del poder del cinema, del que s'extreia anant més enllà de les imatges.

Sense aquelles classes de la Montserrat, ¿avui series cineasta?
No ho crec. Jo volia fer periodisme i per culpa d'aquella assignatura vaig acabar estudiant comunicació audiovisual. Va ser un d'aquells moments crucials que tots tenim que ens desperten l'interès per certes coses. Potser hauria acabat arribant al mateix lloc, però fent un camí molt més llarg. Ara l'objectiu de *Cinema en curs* no és despertar vocacions, sinó educar sensibilitats.

Com vas entrar en contacte amb el projecte?
Quan era a Londres uns amics ens van associar per fer classes de cinema. I mirant què es feia a Catalunya en aquest àmbit vaig anar a parar a *Cinema en curs*, del qual també em van parlar Mar Coll i la Montserrat. I vaig al·lucinar amb els curts dels nens, tenia molta curiositat per la seva metodologia.

Què t'ha aportat a tu treballar amb *Cinema en curs*?
Jo soc molt escèptica en tot, però si crec en alguna cosa és en *Cinema en curs*; et fa recuperar la fe en el món. La seva manera d'aproximar-se al cinema és molt semblant a la meva: mirar el món que ens envolta i entendre que té un valor cinematogràfic. És una metodologia molt pensada, i quan fas la formació t'aclapara una mica. Quan els poses fragments d'autors com ara Guerín, Ackerman o Mekas, tens dubtes. Penses: "Això funcionarà?" I sí, funciona. És el poder de l'educació.

¿I creus que ha tingut algun impacte en el teu cinema?
Sí, és inevitable. Quan poses en valor certes coses davant dels nens, això també et queda a tu. També l'esperit d'equip, la forma col·lectiva de fer cinema. Potser no es pot aplicar exactament a la realitat, però tots els cineastes implicats en el projecte hem fet nostra la idea traslladant-la a la importància de l'equip que esculls i d'involucrar tothom a un nivell profund. Aquesta fe en la col·lectivitat que tinc ara no la tenia abans de *Cinema en curs*.

Tu deus ser la cineasta amb l'agenda més ocupada dels últims dotze mesos. No has parat d'anar a festivals i a gales de premis, de fer entrevistes... I tanmateix continues col·laborant amb *Cinema en curs*.
Sí, estic al Poblenou, a l'Institut Maria Espinalt. Encaixar calendaris ha sigut una bogeria, però per a mi estar a *Cinema en curs* té alguna cosa de militància. Jo ho veig com una eina de transformació de la societat. La meva única angoixa és que tant de bo se'n poguessin beneficiar més nens. Sempre diem que la gent ja no va al cinema o que no valora el que hi ha al darrere d'una pel·lícula. L'única manera de canviar-ho és a través de l'educació. *Cinema en curs* no només serveix per aprendre cinema, sinó també uns valors útils en qualsevol camp. Per a mi és un dels projectes educatius més sòlids que hi ha a escala europea. ■

CINEMA EN CURS